

J. K. Hansen (S), Søren B. Jørgensen (S), Nørgaard Sørensen (S), Jeppe Kristensen (V), Arentoft (FP) og Keld Andersen (KF).

Tinget er hermed sat.

Jeg vil bede formanden indtage formandspladsen.

1. møde

Tirsdag den 2. oktober 1979 kl. 12.00

Aldersformanden (Holmberg):

I henhold til grundloven er folketinget i dag trådt sammen til sit første møde i det nye folketingsår.

Som tingets aldersformand påhviler det mig at lede valget af tingets præsidium og tingsekretærer.

Til formand har en gruppe af tingets medlemmer omfattende socialdemokratiets, venstres, det konservative folkepartis, centrumdemokraternes, kristeligt folkepartis, socialistisk folkepartis og det radikale venstres medlemmer indstillet *K. B. Andersen*. Der foreligger ikke andre indstillinger. Hvis ingen begærer afstemning, vil jeg betragte indstilling som vedtaget. (Ophold). Den er vedtaget.

Til næstformænd har tingets fire største partier – bortset fra det parti, som formanden tilhører – udpeget følgende medlemmer:

Til første næstformand *Erlendsson* (FP), til anden næstformand *Karlskov Jensen* (V), til tredje næstformand *Ninn-Hansen* (KF) og til fjerde næstformand *Melchior* (CD).

Vedrørende valg af tingsekretærer er anmeldt følgende valggrupper:

en valggruppe mellem socialdemokratiet, venstre og Steenholdt med i alt 89 medlemmer;

en valggruppe mellem fremskridtspartiet og Danmarks retsforbund med for tiden i alt 31 medlemmer;

en valggruppe mellem det konservative folkeparti, centrumdemokraterne og kristeligt folkeparti med i alt for tiden 30 medlemmer.

Til tingsekretærer er i henhold til gruppernes indstilling valgt følgende medlemmer:

Formanden:

Jeg vil gerne takke tinget for den tillid, man har vist mig ved igen at vælge mig til formand for tinget. Jeg tror også, jeg kan tillade mig at takke på vegne af de øvrige præsidiemedlemmer og tingsekretærerne.

Jeg vil også gerne rette en tak til tingets aldersformand, hr. Holmberg, for den måde, han ledede valget på. Det var jo sidste gang, og vi vil savne hr. Holmberg i denne kreds, hvor han i så mange år har været et meget agtet medlem.

Jeg skal bestræbe mig for i samarbejde med mine kolleger fra præsidiets – vi får jo en lidt kort funktionsperiode denne gang – at udføre de pligter, der påhviler formanden og præsidiets, og gøre det i samarbejde med også alle andre i dette hus, som har et hverv at udføre. Vi får jo en besværlig tid rent praktisk med udvidelse og flytning og mange andre ting, hvor der bliver brug for godt samarbejde i huset.

Jeg vil gerne på tingets vegne udtale en meget hjertelig velkomst til Hendes Majestæt Dronningen, til Hans kongelige Højhed Prinsessen, til Hendes Majestæt Dronning Ingrid og til Hendes kongelige Højhed Prinsesse Benedikte. Jeg byder også velkommen til repræsentanterne for højestereet. Jeg byder velkommen til repræsentanterne for det diplomatiske korps, som vi ofte er gæster hos, og jeg byder velkommen til alle andre, der gerne har villet være sammen med os her i dag.

Jeg giver herefter ordet til statsministeren, for at han kan give den redegørelse, der i henhold til grundlovens § 38 skal gives i dette møde.

Statsministerens redegørelse i henhold til grundlovens § 38:

Statsministeren (Anker Jørgensen):

[Statsministeren]

Den internationale økonomiske udvikling har i løbet af 1979 antaget en sådan drejning, at det har skabt nye og meget alvorlige problemer for betalingsbalancen, produktionen og beskæftigelsen i Danmark.

De kraftige prisstigninger på olie og råvarer har umiddelbart belastet vor betalingsbalance med en merudgift af størrelsesordenen 6-7 mia kr. Samtidig har de dæmpet væksten i andre lande og skærpet tendenserne til at føre en restriktiv politik, med det resultat, at mulighederne for at forøge den danske eksport er blevet yderligere svækket.

Vore importpriser havde været i ro gennem hele 1978. Oliepriserne var ganske vist steget omkring årsskiftet, men var tilsyneladende faldet til ro igen, og den samlede stigning i importpriserne var endnu i perioden december-marts meget begrænset.

Men derefter tog, som vi alle ved, stigningen i oliepriserne igen fart, og samtidig kom der en relativt stærk stigning for andre rå- og hjælpestoffer og for transportmidler.

Det var baggrunden for, at regeringen i slutningen af juni måned tog initiativet til at indkalde folketinget.

De forbrugsbegrænsende virkninger af de afgifter, der blev gennemført i juni, er først nu ved at slå igennem. Der er ingen tvivl om, at virkningerne vil melde sig med øget styrke i de kommende måneder. Alligevel må vi konstatere i dag, at udsigterne tegner sig meget mørke. Prisstigningerne på olie i første halvår blev fulgt op af OPEC-forhøjelserne. Med de stigninger, vi har kendskab til, vil oliepriserne ved begyndelsen af 1980 være 70 pct. højere end ved begyndelsen af 1979. Internationalt må man samtidig vente en klar konjunkturdæmpning fra 1979 til 1980.

For dansk økonomi vil det betyde, at væksten i eksporten vil blive væsentligt svækket i sammenligning med væksten i 1979. Denne udvikling vil blive forstærket, hvis stigningen i omkostningerne her i landet igen tager fart, så konkurrenceevnen svækkes.

Betalingsbalanceunderskuddet i 1979 bliver ca. dobbelt så stort som det, der var regeringens målsætning. Det er vigtigt for mig at understrege, at det tab, vi har lidt ved forringelserne i bytteforholdet, i sig selv forklarer stigningen i underskuddet.

Alvorligere er det, at den samme udvikling vil føre til, at underskuddet i 1980 vil blive

mere end dobbelt så stort som forudset, hvis der ikke sker en væsentlig stramning af den økonomiske politik. Den betydelige nedgang i arbejdsløsheden, som vi har oplevet i det sidste halve år, viser, at arbejdsløsheden på nuværende tidspunkt er ca. 50.000 lavere end på samme tidspunkt sidste år.

Der er flere årsager til nedgangen i ledigheden. Beskæftigelsestilbuddene til de langtidsledige og efterlønsordningen har således bidraget mærkbart. Desværre må vi forudse, at den glædelige tendens til nedgang i arbejdsløsheden kan risikere igen at blive afløst af en stigning på måske 30.000-40.000 personer i 1980.

Men endnu alvorligere er det, at perspektiverne for den internationale økonomiske udvikling tegner sig sådan, at vi må regne med, at disse udviklingstendenser i dansk økonomi vil fortsætte i de kommende år, hvis der ikke gennemføres gennemgribende ændringer i den økonomiske politik. Situationen er så alvorlig, at vi ikke kan regne med, at gradvise og periodiske tilpasninger af den karakter, vi har kendt i de senere år, vil kunne løse opgaverne. Jeg tænker her på de forlig, som den tidligere regering har gennemført med en række af folketingets partier, og på de indgreb, der er gennemført af den nuværende regering.

Det er derfor nødvendigt, at der gennemføres et sæt af økonomisk-politiske foranstaltninger, som er af mere permanent og langsigtet karakter, og som kommer til at berøre stort set alle sider af det økonomiske liv.

Der har været ført indgående drøftelser i regeringen om udformningen af en sådan mere langsigtet politik. Desværre har det ikke vist sig muligt at nå til enighed mellem de to partier i regeringen.

Regeringen har derfor fundet det nødvendigt, at vælgerne får lejlighed til at tage stilling til grundlaget for de nødvendige økonomisk-politiske foranstaltninger. Jeg har derfor indstillet til Dronningen, at der udskrives nyvalg til folketinget til afholdelse den 23. oktober. I fortsættelse heraf har regeringen indgivet sin afskedsbegæring.

Det folketing, der udgår af valget, vil få som sin første opgave at tage stilling til de meget alvorlige problemer, vi er stillet over for.

[Statsministeren]

Jeg vil udtrykke håbet om, at det nye folketing og dets partier vil være præget af en stærk vilje til gennem forhandling og samarbejde at skabe fremadskuende og holdbare løsninger til gavn for det danske samfund.

Jeg vil gerne bede folketingets medlemmer om at rejse sig og med mig udbringe et trefoldigt leve for Danmark.

Danmark længe leve!

(Statsministerens opfordring besvaredes med et trefoldigt hurra).

Meddelelser fra formanden:

Formanden:

Fra statsministeren har jeg modtaget følgende skrivelse:

»Statsministeriet, den 28. september 1979.

Hermed skal jeg meddele, at Hendes Majestæt Dronningen ved åbent brev af 28. september 1979 har bestemt, at valg til folketinget udskrives til afholdelse tirsdag den 23. oktober 1979.

Jeg vedlægger det originale åbne brev.

sign. Anker Jørgensen«

Det kongelige åbne brev har følgende ordlyd:

»Vi **Margrethe den Anden** af Guds nåde Danmarks dronning

Gør vitterligt:

Da det af hensyn til lovgivningsarbejdet i folketinget må anses for ønskeligt, at der afholdes nyvalg til folketinget, bestemmer Vi herved, at nyvalg til folketinget afholdes tirsdag den 23. oktober 1979.

For så vidt angår valget på Færøerne og i Grønland er det overladt til henholdsvis rigsombudsmanden på Færøerne og rigsombudsmanden i Grønland at bestemme dagen for valgets afholdelse.

Givet på Amalienborg, den 28. september 1979.

UNDER VOR KONGELIGE HÅND OG SEGL

sign. *Margrethe R.*

/Anker Jørgensen«

Endvidere har jeg fra statsministeren modtaget følgende skrivelse:

»Statsministeriet, den 29. september 1979.

Jeg tillader mig herved at anmode hr. formanden om at ville meddele folketinget, at jeg i dag til Hendes Majestæt Dronningen har indgivet det nuværende ministeriums afskedsbegæring, og at Hendes Majestæt har modtaget denne.

I henhold til grundlovens § 15 fungerer ministeriet, indtil et nyt ministerium er udnevnt.

sign. Anker Jørgensen«

Jeg skal her udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 12.30.

Mødet udsat kl. 12.15

Herefter forlod Hendes Majestæt Dronningen, Hans kongelige Højhed Prinsen, Hendes Majestæt Dronning Ingrid og Hendes kongelige Højhed Prinsesse Benedikte med følge samt repræsentanterne for højesteret gæstelogen, ledsaget af præsidiets medlemmer.

Mødet genoptaget kl. 12.30

Mindetale:

Formanden:

Den 1. august afgik medlem af folketinget Jes Schmidt ved døden efter længere tids sygdom i en alder af 62 år.

Jes Schmidt var født i Hjerting som søn af landmand Jørgen Schmidt. Efter at have bestået studentereksamen gennemførte han sin journalistiske uddannelse i Kiel, og fra 1946 var han redaktør af det tyske mindretals blad Der Nordschleswiger.

Han var medlem af Åbenrå byråd fra 1958 til 1974; han var medlem af byens magistrat siden 1962 og viceborgmester siden 1970. Jes Schmidt var medlem af Bund deutscher Nordschleswiger og slesvigsk partis hovedbestyrelse. Han var leder af det tyske mindretals sekretariat fra 1947 til 1951 og formand for den tyske efterskole i Tinglev.

[Formanden]

Efter sin langvarige kommunalpolitiske virksomhed indvalgte han i 1973 i folketinget som folketingsmedlem for centrum-demokraterne i Sønderjyllands amtskreds ved et valgteknisk samarbejde mellem dette parti og det tyske mindretals parti, slesvigsk parti, der i en årrække ikke havde haft stemmer nok til valg af et kredsmandat.

Jes Schmidt indtog en meget central plads inden for det tyske mindretal. Han var en markant skikkelse i dets kreds og medvirkede i meget betydelig grad til at skabe et forbedret forhold mellem dansk og tysk grænselandet. Han bidrog også stærkt til at fremme det tyske mindretals sag i Danmark. Det var væsentligt for ham at tilstræbe en større åbenhed mellem de to kulturer i grænselandet.

Jes Schmidt fik ved sin død en karakteristik i organet for det danske mindretal i Sydslesvig, Flensborg Avis, som jeg gerne ved denne lejlighed vil give dele af videre til tingets medlemmer:

»Et uhyre flittigt og dygtigt arbejde ligger bag alt det, Jes Schmidt har nået og har opnået for de tyske nordslesvigere. Han var myreflittig og skånedede sig aldrig.

...

Ved Jes Schmidts bære føler vi trang til at udtale vor respekt og vor anerkendelse for et dygtigt virke til fordel for de tyske nordslesvigere og grænselandet.«

Jes Schmidt fandt det overordentlig betydningsfuldt, at mindretallet gennem ham var repræsenteret i folketinget og derigennem fik mulighed for direkte at medvirke i lovgivningen.

Men Jes Schmidt var ikke alene optaget af mindretallets egne problemer, vi mærkede også hans interesse for hele det danske samfunds udvikling, og vi mødte et klart europæisk perspektiv i hans vurderinger.

Der er et gammelt ord, der siger, at en profet ikke er agtet i sit fædreland. Jes Schmidt ville ikke bryde sig om at blive betegnet som profet. Han ville have viftet en sådan betegnelse væk med et af sine lune smil. Men det skal siges om Jes Schmidt, at han var agtet både i det Danmark, i hvis parlament han havde sæde, og i det folk, hvis mindretal her i landet han repræsenterede på en så god måde.

(Medlemmerne påhørte stående formandens mindeord).

Jeg skal her udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 12.40.

Mødet udsat kl. 12.35

Mødet genoptaget kl. 12.40

Meddelelser fra formanden:

Formanden:

Medlem af folketinget *Nyborg* har meddelt mig, at han med udgangen af september måned 1979 nedlægger sit mandat som medlem af folketinget.

Fra medlem af folketinget *Poul G. Mortensen*, der har haft orlov på grund af sygdom, har jeg modtaget meddelelse om, at han fra og med den 1. oktober d.å. atter kan give møde i tinget. Stedfortræderens, konsulent *Erik Drejers*, hverv som midlertidigt medlem af folketinget er herefter ophørt fra nævnte dato at regne.

I skrivelse af dags dato meddeler finansministeren, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til finanslov for finansåret 1980.

(Lovforslag nr. L 1).

I henhold til lov nr. 54 af 5. marts 1954 om det udenrigspolitiske nævn skal der foretages valg af 17 medlemmer og 17 stedfortrædere til det udenrigspolitiske nævn.

I henhold til lov nr. 185 af 28. april 1971 om nordisk samarbejde skal der foretages valg af 16 medlemmer og 16 stedfortrædere til Nordisk Råd.

I henhold til § 13 i lov nr. 372 af 23. december 1964 om valutaforhold m. v. skal der foretages valg af 17 medlemmer af folketingets valutaudvalg.

I henhold til lov nr. 342 af 23. december 1959 om det civile beredskab skal der nedsettes et udvalg på 11 medlemmer.

Folketingets regnskab for finansåret fra 1. april 1978 til 31. december 1978 er revideret.

[Formanden]

Et sammendrag vil blive optaget i Folketingsstidende, tillæg B.

Med skrivelse af 25. september 1979 har folketingets ombudsmand afgivet beretning for året 1978. Eksemplarer er fremlagt i meddelelsescentralen.

Skriftlig fremsættelse af forslag:

Finansministeren (Heinesen):

Jeg skal herved genfremsætte:

Forslag til finanslov for finansåret 1980.

(Lovforslag nr. L 1).

Finanslovforslaget for 1980 er det andet, som følger kalenderåret. I konsekvens af finansårsomlægningen har det været nødvendigt at fremsætte finanslovforslaget allerede i den netop afsluttede folketingssamling. Dette er sket under hensyn til grundlovens § 45, hvorefter forslag til finanslov skal fremsættes for folketinget senest 4 måneder før finansårets begyndelse.

Forslag til finanslov for 1980 er således første gang blevet fremsat den 15. august 1979 og genfremsættes nu i uændret form.

Ved fremsættelsen af finanslovforslaget i august måned blev det fremhævet, at forslaget var udarbejdet på grundlag af skøn over den økonomiske udvikling, som den blev vurderet i maj-juni 1979.

Pris- og beskæftigelsesvirkningerne af de i juni og senere indtrufne oliepriser indgår således ikke i forslaget. Der må derfor forudses korrektioner af nogle hovedposter i for-

bindelse med finanslovforslagets behandling.

Til brug for folketingets vurdering af finanslovforslaget er der i forbindelse med fremsættelsen i august omdelt en *oversigt over finanslovforslaget 1980 og budgetoverslag 1981-83.*

Som tidligere nævnt vil der i *finansregørelsen* i tilknytning til genfremsættelsen blive fremlagt yderligere oplysninger om statsfinanserne, herunder reviderede skøn for de poster på statsbudgettet, der i væsentlig grad påvirkes af den samfundsökonomiske udvikling.

Finansregørelsen vil blive omdelt i morgen, onsdag den 3. oktober 1979, sammen med pjecen om finanslovforslaget: »Budget 80«.

Hermed skal jeg anbefale finanslovforslaget for 1980 til folketingets velvillige behandling.

Meddelelser fra formanden:

Formanden:

Der er ikke mere at foretage i dette møde.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 3. oktober, kl. 13.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den i salen opslåede dagsorden.

Mødet hævet kl. 12.42